

АГРОБІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТРОДУКОВАНИХ КЛОНІВ СОРТУ ВИНОГРАДУ ШАРДОНЕ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Е.І. Хреновськов, А.М. Минзул
Одеський державний аграрний університет

Представлені результати вивчення клонів сорту винограду Шардоне в умовах Півдня України. Показано відмінності між клонами та між сортом у проявленні біологічних ознак.

Ключові слова: клон, навантаження, плодоносність, плодоношення, продуктивність.

Вступ. Заходи, спрямовані на постійне вдосконалення сортименту винограду, на всіх етапах розвитку галузі вважалися найбільш ефективними у вирішенні проблеми її стабілізації. Це досягалося шляхом використання в практиці виноградарства нових сортів винограду вітчизняної та зарубіжної селекції. Однак загально визнано, що найбільш ефективним і швидким методом поліпшення сортименту винограду є клонова селекція стародавніх високоякісних сортів винограду. Клонова селекція вважається ефективним засобом протидії зниженню продуктивності, якому підлягають всі сорти винограду, що тривало культивуються на виробництві, крім того відомо, що більшість цінних технічних сортів володіють відносно низькою, або середньою врожайністю. Вирішуючи практичні завдання по збільшенню виробництва високоякісного винограду, агрофірма ДП "Агро-Коблево", що розміщена в Березанському районі Миколаївської області, в 2006 р заклала колекцію клонів різних сортів винограду, в т. ч. Шардоне.

Матеріали і методика досліджень. Досліди, для вивчення агробіологічних особливостей 8 клонів сорту винограду Шардоне, велись на виноградниках агрофірми ДП «Агро - Коблево». Всі клони досліджуваного сорту щеплені на підщепі Кобера 5ББ. Схема розміщення кущів 3 × 1,25 м, формування кущів клонів сорту Шардоне – одноштамбовий горизонтальний кордон на вертикальній одноплоскістній шпалері. Система утримання ґрунту на дослідній ділянці зводиться до утримання його в стані чорного пару. Навантаження кущів пагонами регулювались при обрізуванні і обламуванні зелених пагонів. Догляд за насадженнями та ґрунтом звичайний, прийнятий виробництвом.

Всі агробіологічні обліки велися по ампелометричному методу С.О. Мельника і В.І. Щигловської [1, 3]. Основні данні оброблені з використанням дисперсійного аналізу, викладеного в книзі Б.А. Доспехова, 1985 [2].

Сорт Шардоне – старовинний французький сорт раннього терміну дозрівання. Використовується для приготування ігристих, міцних або столових, сухих або напівсолодких (навіть десертних) вин. У сорту Шардоне декілька клонів, вісім з яких були включені в наші досліді: 121, 256, 548, 150, 95, 123, 260, 258.

Результати досліджень. При проведенні вивчення продуктивності та росту виноградної рослини одними з перших показників, які слід аналізувати та обговорювати є навантаження кущів вічками, пагонами та показники розвитку пагонів. До показників, які характеризують розвиток пагонів можна віднести

досить велику кількість, обрані для аналізу представляємо у таблиці 1.

В результаті наших досліджень можемо сказати, що показники навантаження кущів пагонами різних клонів сорту Шардоне були в межах від 19,9 шт. (клон 260) до 31,5 шт. (клон 258), тоді коли у сорту навантаження становить 18,9 шт., що навіть вище від клону 260 на 2,0 шт. Доля плодоносних пагонів загальній структурі навантаження на кущ була у проміжку від 14,6 шт. (клон 260) до 31,5шт. (клон 258), а у сорту цей показник становить 17,2 шт., що також перевищує клон 260 на 2,6 шт. У 8-ми досліджуваних клонів по показникам плодоносності, зокрема, по коефіцієнту плодоношення, відмічені незначні відмінності. Різниця між варіантами не перевищувала – 22% (табл.).

Відомо, що одним із важливих показників при характеристиці сорту, окрім плодоносності пагонів, являється величина грон.

Ці два показника являються визначними у формуванні показників продуктивності пагону та урожайності куща, 1 га.

В умовах проведеної роботи на фоні середньої плодоносності пагонів, всі досліджувані клони сорту Шардоне характеризувалися середнім розміром грон. Але проте, відмічена контрастна різниця у показниках. Між крайніми значеннями становить біля 52% (119,4 г – у клону 150 – проти 57,7 г – у клону 258, що поступається навіть сорту на 19,5 г). Враховуючи показник НСР₀₅, який становить 7,33, можемо сказати, що різниця суттєва. Середній розмір грон у поєднанні з середньою плодоносністю пагонів у всіх досліджуваних клонів сорту Шардоне забезпечили середню продуктивність пагонів, в середньому від 76 г. урожаю у клону 258 (що поступається сорту на 25 г) до 152 г у клону 150 (що перевищує сорт на 51 г). Інші клони зайняли при цьому показнику проміжне положення.

Таблиця

**Характеристика навантаження кущів і плодоносності клонів сорту
винограду Шардоне 2014 р.**

Ознака	Клони									НСР ₀₅
	Сорт-контроль	121	150	95	256	548	260	258	123	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Кількість розвинених пагонів, шт.	18,9	28,1	27,2	28,5	20,0	23,2	16,9	31,5	27,5	
Кількість плодоносних пагонів, шт.	17,2	25,3	23,8	25,2	16,2	20,7	14,6	29,0	24,9	
% розвинених пагонів	70	79,2	86,1	88,8	77,8	85,7	78,6	85,8	88,5	
% плодоносних пагонів	63,7	71,3	75,3	78,5	63,0	76,5	67,9	79,0	80,2	
Коефіцієнт плодоношення, K ₁	1,31	1,22	1,27	1,33	1,38	1,55	1,57	1,32	1,37	
Коефіцієнт плодоносності, K ₂	1,51	1,41	1,49	1,53	1,74	1,76	1,85	1,47	1,54	

Середня маса грона, г	77,2	93,4	119,4	87,5	102,6	86,6	79,9	57,7	67,9	7,33
Продуктивність пагону, г. урожаю	101	114	152	116	142	134	125	76	93	
Урожай з куща, кг	2,0	3,2	4,1	3,3	2,8	3,1	2,2	2,4	2,6	0,32
Урожайність, га/т	5,33	8,53	10,93	8,79	7,46	8,26	5,86	6,39	6,93	
Площа 1 листка, см ²	70,9	63,9	69,9	64,4	63,4	55,4	69,8	68,6	73,7	
Площа 1 куща, м ²	4,70	5,40	6,90	4,88	3,80	3,77	4,41	8,95	6,91	1,40
Масова концентрація цукру, г/дм ³	200	194	186	186	210	204	212	215	180	0,52
Титрованих кислот, г/дм ³	6,9	6,7	8,4	8,2	7,4	6,9	7,3	5,9	7,0	

Що стосується урожайності з 1 куща та з 1 га, то ми можемо відмітити клон 150 у якого ці показники найвищі і відповідно становлять 4,1 кг та 10,93 т. А найменша урожайність у сорту, що поступається усім клонам відповідно в межах від 0,2 – 2,1 кг до 0,56 – 5,63 т. Це суттєве перевищення врожайності цього варіанту підтверджує показник НСР₀₅, який в свою чергу становить 0,32.

Були вивчені і інші показники, такі як площа листової пластинки і листової поверхні куща. Різниця між клонами у розмірі листової пластинки була у межах 25%. Більш крупніші листки розвивалися на кущах клону 123 – 73,7 см², що перевищує сорт на 2,8 см², а найменші у клону 548 – 55,4 см², який поступається сорту на 15,5 см². Розміри листових пластинок у інших клонів були на рівні 63,4 – 69,9 см², що також менше від сорту на 7,5 – 1,0 см² (табл. 1). Площа листової поверхні куща була в межах від 3,77 м² у клону 548, що менше від сорту на 0,93 м² до 8,95 м² у клону 258, що більше від сорту на 4,25 м². Враховуючи показник НСР₀₅, який становить 1,40, можна сказати, що це перевищення досить суттєве.

Найбільш важливою ознакою сорту винограду технічного напрямлення являється якість ягід, можливість використовувати урожай для виготовлення певного виду продукції. В деякій мірі орієнтиром, за яким можна умовно спрогнозувати якість майбутнього вина, являється вміст цукру в соку ягід.

В наших дослідженнях зафіксований найвищий вміст цукру у клону 258 – 215 г/100 дм³ і у цього клону відмічена сама низька кислотність соку ягід – 5,9 г/дм³. А найменший вміст цукру у клону 123 – 180 г/дм³, тоді як у сорту – 200 г/дм³. Сама висока кислотність соку була в урожаї клонів 150 і 95 – 8,7 і 8,2 г/дм³. Враховуючи показник НСР₀₅ для цукристості соку ягід можна сказати, що різниця суттєва, так як показник становив 0,52.

Висновки. Підводячи підсумок характеристиці показників за 2014 р. у різних клонів сорту Шардоне, можемо відмітити перш за все їх хорошу адаптацію до умов агрофірми ДП «Агро – Коблево». Практично у всіх клонів відмічені середній розмір грона, середня плодоносність пагонів і їх

продуктивність, а також урожайність кущів. Тим не менш, за результатами дослідів можна віддати перевагу клону 150 за продуктивністю пагонів, урожайністю та за середньою масою грон і лише трохи поступився (всього 0,36) по коефіцієнту плодоносності. Але не дивлячись на строкатість, у показниках плодоносності між клонами, їх всі можна віднести до категорії високо плодоносних (K_1 – значно більше – 1,0).

Література

1. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. – М.: Колос, 1985. – 268 с.
2. Мельник С.А., Щигловская В.И. Амперметрический метод определения площади листовой поверхности виноградного куста // Тр. ОСХИ. – 1957. - Т. 8. - С. 82-88.
3. Мельник С.А. Методика определения силы роста виноградных кустов // Тр. Одесского СХИ. – 1963. – Т.6. – С. 11-21.

Аннотация

Хреновсков Е.И., Мынзул А.Н. *Агробиологические особенности интродуцированных клонов сорта винограда Шардоне в условиях Юга Украины.* Приводятся результаты изучения клонов сорта винограда Шардоне в условиях Юга Украины. Показаны отличия между клонами и между сортом в проявлении биологических признаков.

Ключевые слова: клон, нагрузка, плодоносность, плодоношение, продуктивность.

Summary

Khrenovskov E.I., Mynzul A.N. Agrobiological features of introduced clones of sort of vine of Chardonnay in the conditions of South of Ukraine. The Presented results of the yearling study of clones of sort of vine of Chardonnay in the conditions of South of Ukraine. Differences are shown between clones and between a sort in the display of biological signs.

Keywords: clones, loading, fertility, fruiting, productivity.